

ที่ ขบ ๐๐๑๗.๓/ว ๗๖๗๕

ศาลากลางจังหวัดชลบุรี
ถนนมณเฑียร ขบ ๒๐๐๐๐

๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๔

เรื่อง การถอดบทเรียนการใช้ฟ้าทะลายโจรกับผู้ติดเชื้อโควิด - 19 ในเรือนจำกลางเชียงใหม่ และข้อเสนอแนะ
เกี่ยวกับแนวทางการรับมือสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19 ในอนาคต

เรียน หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดชลบุรีทุกส่วนราชการ หัวหน้าหน่วยงานส่วนกลางทุกหน่วย
นายอำเภอทุกอำเภอ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี นายกเทศมนตรีนครแหลมฉบัง
นายกเทศมนตรีนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ และนายกเมืองพัทยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาโทรสารในราชการกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๒๐๓/ ๕๔๗๔

ลงวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๔

จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้มีหนังสือแจ้งกระทรวงมหาดไทยให้พิจารณา
ในส่วนที่เกี่ยวข้อง ตามที่คณะกรรมการโครงการสมาชิกวุฒิสภาพบประชาชนในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือ (ตอนบน)
ได้มีหนังสือกราบเรียนนายกรัฐมนตรีว่า คณะกรรมการฯ ได้ติดตามสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19
ในพื้นที่ ๘ จังหวัดภาคเหนือตอนบน โดยได้ถอดบทเรียนเกี่ยวกับการรักษาผู้ป่วยโดยการให้ฟ้าทะลายโจรรักษา
ผู้ป่วยโควิด - 19 ในเรือนจำกลางเชียงใหม่ และจัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการรับมือสถานการณ์
การแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19 ในอนาคต โดย ศบค.มท. เห็นว่าข้อเสนอแนะดังกล่าวเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์
ต่อการบริหารสถานการณ์ที่จังหวัดสามารถนำไปพิจารณาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทในพื้นที่ได้

ในการนี้ จังหวัดชลบุรีจึงขอแจ้งให้ทราบถึงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการรับมือกับสถานการณ์
การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในอนาคตและพิจารณาใช้ประโยชน์ในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป
ทั้งนี้ สำหรับอำเภอขอให้แจ้งเทศบาลเมือง เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ทราบ
รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวฐิติลักษณ์ คำพา)

รองผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี ปฏิบัติราชการแทน

ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี

สำนักงานจังหวัดชลบุรี

กลุ่มงานอำนวยการ

โทร / โทรสาร ๐ ๓๘๒๗ ๕๐๓๔

ศูนย์โควิดฯ มท.

โทรสารในราชการกระทรวงมหาดไทย

ที่ มท ๐๒๓๐/ว ๕๕๗๕

วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๔

จาก ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ถึง ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

ด้วยสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้มีหนังสือแจ้งกระทรวงมหาดไทยให้พิจารณาในส่วนที่เกี่ยวข้องตามที่คณะกรรมการโครงการสมาชิกวุฒิสภาพบประชาชนในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือ (ตอนบน) ได้มีหนังสือกราบเรียนนายกรัฐมนตรีว่า คณะกรรมการฯ ได้ติดตามสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19 ในพื้นที่ ๘ จังหวัดภาคเหนือตอนบน โดยได้ถอดบทเรียนเกี่ยวกับการรักษาผู้ป่วยโดยใช้ฟ้าทะลายโจรรักษาผู้ป่วยโควิด - 19 ในเรือนจำกลางเชียงใหม่ และจัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19 ในอนาคต รายละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ที่ นร ๐๔๐๔/๑๒๔๑๐ ลงวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๔ ที่ส่งมาพร้อมนี้

ศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กระทรวงมหาดไทย (ศบค.มท.) เห็นว่าข้อเสนอแนะดังกล่าวเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารสถานการณ์ที่จังหวัดสามารถนำไปพิจารณาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทในพื้นที่ได้ จึงขอส่งข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในอนาคตมาเพื่อทราบและพิจารณาใช้ประโยชน์ในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

(นายสุทธิพงษ์ จุฑะเจริญ)

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

หัวหน้าผู้รับผิดชอบในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน
ในส่วนที่เกี่ยวกับการสั่งการและประสานกับผู้ว่าราชการจังหวัด
และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

ศาลากลางจังหวัดชลบุรี
เลขรับที่ 17671
วันที่ 20 ต.ค 2564
เวลา.....น.

สำนักงานจังหวัดชลบุรี
เลขรับที่ 1951
วันที่ 20 ต.ค 2564
เวลา.....น.

ที่ นร ๐๔๐๔/๒๑๐

๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๔

สำนักงานรัฐมนตรี
6143
วันที่ 14 ต.ค. 2564
เวลา.....
กระทรวงมหาดไทย
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
กองกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐
วันที่ 15 ต.ค. 2564
เลขรับ 43246
11-386

เรื่อง การถอดบทเรียนการใช้ฟ้าทะลายโจรกับผู้ป่วยติดเชื้อโควิด - 19 ในเรือนจำกลางเชียงใหม่ และข้อเสนอแนะ
เกี่ยวกับแนวทางการรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19 ในอนาคต

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือคณะกรรมการโครงการสมาชิกวุฒิสภาพประชาชนในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือ
(ตอนบน) ที่ สว (กสว ๖) ๐๐๐๒/๔๑๘ ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๖๔

ด้วย พลเอก สิงห์ศึก สิงห์ไพร รองประธานวุฒิสภา คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานกรรมการ
โครงการสมาชิกวุฒิสภาพประชาชนในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือ (ตอนบน) ได้มีหนังสือกราบเรียนนายกรัฐมนตรี
ว่าคณะกรรมการโครงการสมาชิกวุฒิสภาพประชาชนในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือ (ตอนบน) ได้ติดตาม
สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19 ในพื้นที่ ๘ จังหวัดภาคเหนือตอนบน โดยการประชุมออนไลน์
กับผู้ว่าราชการจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และได้รับทราบความสำเร็จในการดูแลรักษาผู้ป่วย ในเรือนจำ
กลางเชียงใหม่ของกองทัพอากาศที่ ๓ ที่ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพจนสามารถผ่านพ้นวิกฤต
การแพร่ระบาดในระยะเวลาอันรวดเร็ว คณะกรรมการฯ จึงได้เชิญส่วนที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูลเพื่อถอดบทเรียน
เกี่ยวกับการรักษาผู้ป่วยโดยการใช้ฟ้าทะลายโจรรักษาผู้ป่วยโควิด - 19 ที่มีอาการไม่รุนแรงซึ่งได้ผล
เป็นอย่างดี รวมทั้งได้ศึกษาจากเอกสารรายงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และเรียบเรียงออกมาอย่างย่อเพื่อประโยชน์
ในการพัฒนาวิชาการต่อยอดความรู้ที่จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและสังคมต่อไป และคณะกรรมการฯ
ได้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19 ในอนาคต
รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้นำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีทราบแล้ว และขอส่งเรื่อง
มาเพื่อกระทรวงมหาดไทยพิจารณาในส่วนที่เกี่ยวข้อง

ที่ มท ๐๓๐๐/ 5324 จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย
เพื่อโปรดพิจารณา

W.

(นางสาวปภาสิริ กาญจนะจิตรา)

หัวหน้าสำนักงานรัฐมนตรีฯ ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

14 ต.ค. 2564

กองประสานงานการเมือง

โทร. ๐ ๒๒๘๘ ๔๐๐๐ ต่อ ๔๔๖๕

โทรสาร ๐ ๒๒๘๘ ๔๔๐๑ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ saraban@thaigov.go.th

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุชา บูรพชัยศรี)

รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง
ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการนายกรัฐมนตรี

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
รับที่ 17637
วันที่ 20/6/64 เวลา 15.00 น.

ที่ สว (กสว ๖) ๐๐๐๒/๕๑๘

คณะกรรมการโครงการสมาชิกรัฐสภา
พบประชาชนในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือ (ตอนบน)
๑๑๑๑ ถนนสามเสนใน แขวงนครไชยศรี
เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๑๗ กันยายน ๒๕๖๔

เรื่อง การถอดบทเรียนการใช้ฟ้าทะลายโจรกับผู้ติดเชื้อโควิด-๑๙ ในเรือนจำกลางเชียงใหม่
และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙
ในอนาคต

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ข้อมูลการถอดบทเรียนการใช้ฟ้าทะลายโจรกับผู้ติดเชื้อโควิด-๑๙
ในเรือนจำกลางเชียงใหม่
๒. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของ
โรคโควิด-๑๙ ในอนาคต

ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ ได้กลับมาแพร่ระบาดอย่างกว้างขวาง
เป็นระลอกที่สาม มีผู้ติดเชื้อเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะในจังหวัดเชียงใหม่ มีตัวเลขผู้ติดเชื้อพุ่งสูงขึ้น
อย่างต่อเนื่องในเวลาอันรวดเร็วในช่วงเดือนเมษายน ๒๕๖๔ และลุกลามเข้าไปในเรือนจำกลางเชียงใหม่
ซึ่งคณะกรรมการโครงการสมาชิกรัฐสภาพบประชาชนในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือ (ตอนบน) ได้ติดตาม
สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ จากทั้ง ๘ จังหวัดในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน โดยการ
ประชุมออนไลน์กับผู้ว่าราชการจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูลข้อคิดเห็น
ให้ข้อเสนอแนะ ประสานความช่วยเหลือที่เร่งด่วนต่าง ๆ กับภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ในการนี้ คณะกรรมการฯ ได้ติดตามสถานการณ์ฯ และรับทราบความสำเร็จในการดูแล
รักษาผู้ป่วยในเรือนจำกลางเชียงใหม่ของกองทัพบกที่ ๓ โดยกรมแพทย์ทหารบกและหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพจนสามารถผ่านพ้นวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคฯ
ไปได้ในเวลาอันรวดเร็ว คณะกรรมการฯ เห็นว่าจากการบูรณาการในการปฏิบัติการกิจดังกล่าวข้างต้น
ควรมีการถอดบทเรียนการรักษาผู้ต้องขังในเรือนจำกลางเชียงใหม่ เพื่อเป็นตัวอย่างและถ่ายทอดข้อมูล
ที่เป็นประโยชน์สำหรับการรับมือการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ในประเทศไทย
คณะกรรมการฯ จึงได้เชิญส่วนที่เกี่ยวข้องมาร่วมให้ข้อมูล เพื่อถอดบทเรียนเกี่ยวกับการรักษาผู้ป่วย
โดยการใช้ฟ้าทะลายโจรรักษาผู้ป่วยโควิด-๑๙ ที่มีอาการไม่รุนแรงได้ผลเป็นอย่างดี รวมทั้งได้ศึกษาจาก

เอกสารรายงาน....

ม. รับที่ 1987
ที่ ๒๑ กย. ๒๕๖๔ เวลา 15.๐๐ น.

เอกสารรายงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและสกัดออกมาเป็นการเรียบเรียงอย่างย่อเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาวิชาการต่อยอดความรู้ที่จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและสังคมต่อไป รวมทั้งคณะกรรมการฯ ได้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ในอนาคต รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง
พลเอก
(สิงห์ศึก สิงห์ไพร)

รองประธานวุฒิสภา คนที่หนึ่ง
ในฐานะประธานกรรมการโครงการสมาชิกวุฒิสภาพบประชาชน
ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือ (ตอนบน)

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการรับมือกับสถานการณ์
การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ในอนาคต
คณะกรรมการโครงการสมาชิกรัฐสภาพบประชาชนในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือ (ตอนบน)

๑. การปรับแนวทางและบทบาทในการทำงาน/กลไกของราชการส่วนกลางและภูมิภาคเพื่อรองรับสถานการณ์ภัยคุกคามอันเนื่องมาจากการแพร่ระบาดของโควิด-๑๙ นับจากนี้และต่อเนื่องไปในอนาคต ดังนี้
 - ๑.๑ ควรพัฒนากลไกในการตัดสินใจและการบริหารสถานการณ์ที่เน้นการมีส่วนร่วมต้องได้รับข้อมูลความร่วมมือ การมีส่วนร่วมจากพื้นที่และภาคส่วนต่าง ๆ
 - ๑.๒ การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ควรให้มีความยืดหยุ่นและผ่อนปรนมากขึ้น เช่น ให้เปิดรับลักษณะของโครงการหรือกิจกรรมประเภทใหม่ ๆ ให้กว้างขวางมากขึ้น ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนในสถานการณ์การแพร่ระบาดหรือหลังจากนั้น คือ การดูแลชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้ปลอดภัยและมีสุขภาวะที่ดีภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาด เพื่อป้องกันการกลับมาระบาดของซ้ำและโครงการที่ฟื้นฟูสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนประกอบด้วย
 - ๑.๒.๑ การสร้างเครือข่ายของความร่วมมือระหว่าง อปท. ด้วยกันเองและระหว่าง อปท. กับภาคส่วนอื่น ๆ ภายในท้องถิ่น เช่น กับภาคธุรกิจเอกชน ร้านค้า หรือสถานประกอบการต่าง ๆ เป็นต้น
 - ๑.๒.๒ ควรจัดเก็บและใช้ข้อมูลที่แม่นยำ ทันสมัย เช่น กลุ่มเปราะบาง ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยโรคที่มีความเสี่ยง ตลอดจนการเข้าออกพื้นที่ของประชาชนที่อาจจะเป็นกลุ่มเสี่ยงเพื่อการเฝ้าระวังโรค
๒. ควรมีการจัดทำยุทธศาสตร์เพื่อแก้ปัญหาการแพร่ระบาดของโรคฯ ในระยะ ๒-๓ ปีข้างหน้า โดยอยู่ภายใต้สมมติฐานบนข้อเท็จจริงว่ายังไม่สามารถกำจัดเชื้อโรคไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ได้ในระยะ ๒-๓ ปีข้างหน้า และอาจกลายพันธุ์รุนแรงมากขึ้น และอาจมีการผลิตวัคซีนที่มีประสิทธิภาพได้ดียิ่งขึ้นหรืออาจค้นพบยารักษาโรคที่ได้ผลดีและมีราคาไม่แพงเกินไป
๓. ควรมีการสร้างระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย
 - ๓.๑ กำหนดเป้าหมายในการตรวจหาเชื้อให้รวดเร็ว โดยดำเนินการเป็นภารกิจประจำ เพื่อแยกผู้ติดเชื้อไปกักตัวและรักษา ป้องกันการแพร่ระบาดต่อไป
 - ๓.๒ การสร้างสถานที่กักตัวและโรงพยาบาลสนามที่ได้มาตรฐาน
 - ๓.๓ การลือคัดดาว ควรใช้ในกรณีพื้นที่ที่มีการระบาดสูง โดยการประกาศเป็นจุด ๆ ไม่ลือคัดดาวในวงกว้าง เพื่อลดผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม โดยมีการบริหารจัดการร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่
 - ๓.๔ ควรเร่งจัดหาวัคซีนมาฉีดให้ประชาชนให้ได้ร้อยละ ๗๐ ของประชากรในช่วงเดือนมกราคม ๒๕๖๕
 - ๓.๕ ควรให้ภาคประชาชน เอกชน อุตสาหกรรม และกลุ่มนักธุรกิจ เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในแต่ละพื้นที่ โดยรัฐบาลสนับสนุนทางการเงิน วัคซีน ยา และสิทธิประโยชน์ด้านภาษีอากรและงบอุดหนุน
๔. ควรให้ความสำคัญกับการแพทย์ปฐมภูมิ เนื่องจากในแต่ละชุมชนจะมีเครือข่ายบุคลากรทางการแพทย์ในชุมชนซึ่งเป็นการกระจายโอกาสในการเข้าถึงระบบสาธารณสุขของประชาชนได้อย่างรวดเร็ว จึงควรนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เป็นการดำเนินการสร้างความเข้มแข็งภายในชุมชนทำให้ชุมชนปลอดภัยจากโควิด-๑๙

การใช้ฟ้าทะลายโจรกับผู้ติดเชื้อโควิด-๑๙

ในเรือนจำกลาง จังหวัดเชียงใหม่*

ในช่วงการระบาดของโควิด-๑๙ ในเรือนจำกลางเชียงใหม่ ที่เริ่มขึ้นเมื่อเดือนเมษายน ๒๕๖๔ จนกระทั่งสงบลงเมื่อปลายเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๔ มีข่าวการใช้ฟ้าทะลายโจรรักษาผู้ติดเชื้อโควิด ที่มีอาการไม่รุนแรงอย่างได้ผลดี

คณะกรรมการโครงการสมาชิกวุฒิสภาพประชาชนในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือ (ตอนบน) ซึ่งมีส่วนประสานงานและสนับสนุนการควบคุมโรคครั้งนี้ เห็นว่าเป็นบทเรียนที่น่าสนใจและมีคุณค่ามาก จึงได้เชิญผู้ที่เกี่ยวข้องให้ข้อมูลและศึกษาจากเอกสารรายงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สกัดออกมาเป็นบทเรียนรู้อย่างย่อ เพื่อประโยชน์ของการพัฒนาวิชาการต่อยอดความรู้ที่จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและสังคมต่อไป

การระบาดของโควิด-๑๙ ในเรือนจำกลางเชียงใหม่

เรือนจำกลางจังหวัดเชียงใหม่มีผู้ต้องขังรวมทั้งสิ้น ๖,๙๕๐ คน เกิดการระบาดของโควิด-๑๙ เมื่อต้นเดือนเมษายน ๒๕๖๔ (๘ เมษายน ๒๕๖๔) โดยติดมาจากผู้ต้องขังใหม่ และแพร่กระจายมากขึ้นตามลำดับ แม้ว่าเรือนจำได้จัดระบบรับมืออย่างเต็มที่แล้วก็ตาม มีการแยกแดนกักตัวผู้ติดเชื้อที่มีอาการแตกต่างกันออกจากผู้ต้องขังทั่วไปตามหลัก Bubble and seal เพื่อลดความรุนแรงของผู้ป่วย ป้องกันภาวะแทรกซ้อนและการเสียชีวิต ป้องกันการแพร่ระบาดวงกว้างและควบคุมการระบาดให้สงบ

จนถึงสิ้นเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๔ มีผู้ต้องขังติดเชื้อรวม ๓,๙๙๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๕ เสียชีวิต ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๕ ของผู้ติดเชื้อทั้งหมด

ในช่วงต้นเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๔ ในขณะที่ยอดผู้ติดเชื้อรายใหม่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลโดยการเสนอแนะของคณะกรรมการโครงการสมาชิกวุฒิสภาพประชาชนในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือ (ตอนบน) ได้สั่งการให้กองทัพบก โดยกองทัพภาคที่ ๓ ส่งหน่วยเฉพาะกิจเข้าไปช่วยควบคุมการระบาดของโควิด ในเรือนจำกลางเชียงใหม่

กองทัพภาคที่ ๓ ได้ส่งรองเจ้ากรมแพทย์ทหารบก รักษาการผู้อำนวยการโรงพยาบาลค่ายสมเด็จพระนเรศวรมหาราช (พล.ต.วุฒิชัย อิศระ) นำทีมจำนวน ๑๘ นาย ไปร่วมปฏิบัติการที่เรือนจำกลางเชียงใหม่ ในช่วงระหว่างวันที่ ๓-๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๔ จนสถานการณ์การระบาดสงบลง

ทีมงานจากกองทัพบกได้ร่วมมือกับฝ่ายปกครอง ฝ่ายสาธารณสุข และฝ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้ทำหน้าที่เป็นโซ่ข้อกลางระหว่างกลไกสาธารณสุขระดับปฏิบัติกับกลไกระดับสูงและเชื่อมประสานกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ปรับกลยุทธ์การรับมือกับการระบาดจากการตั้งรับเป็นเชิงรุก เน้นแยกผู้ต้องขังที่ติดเชื้อออกจาก

* ถอดบทเรียนโดยคณะกรรมการโครงการสมาชิกวุฒิสภาพประชาชนในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือ (ตอนบน) กันยายน ๒๕๖๔

ผู้ต้องขังทั่วไป แยกผู้ติดเชื้อที่เป็นกลุ่มเสี่ยงและที่มีอาการหนักออกจากผู้ติดเชื้อที่มีอาการน้อยมีการตั้ง Mini ICU ขึ้นมาดูแลผู้ป่วยอาการรุนแรงที่เกินขีดความสามารถในการรักษาก็ส่งต่อไปยังโรงพยาบาลภายนอก

สำหรับผู้ติดเชื้อที่เป็นกลุ่มเปราะบางและผู้ติดเชื้อที่มีอาการปอดบวมร่วมด้วย ก็ให้มีการรักษาด้วยยาฟาวิพิราเวียร์ต่อเนื่อง ๕ วัน

ผู้ติดเชื้อที่ไม่มีอาการหรืออาการน้อย (สีเขียว) ก็ให้ฟ้าทะลายโจรต่อเนื่อง ๕ วัน ทุกคน (ฟ้าทะลายโจรจากกรมควบคุมโรค เพื่อให้ได้สาร Andrographolide ๑๘๐ มิลลิกรัมต่อวัน) พบว่าผู้ติดเชื้อที่มีอาการน้อยหายป่วยได้ดี มีที่เปลี่ยนแปลงมีอาการมากขึ้นเป็นส่วนน้อย

เนื่องจากในช่วงปฏิบัติการข้างต้นเหมือนกับอยู่ในสภาวะสงครามที่ต้องหาทางเอาชนะข้าศึกให้ได้ ด้วยอาวุธยุทธภัณฑ์เท่าที่มีและพอหาได้ การจ่ายยาฟ้าทะลายโจรให้ผู้ต้องขังที่ติดเชื้อแล้วไม่มีอาการหรือมีอาการน้อย คาดว่ายาฟ้าทะลายโจรพอช่วยให้ผู้ป่วยไม่พัฒนาอาการมากขึ้น แต่ไม่สามารถออกแบบทำการศึกษาวิจัยทางวิชาการได้ในขณะนั้น

รศ.ดร.ภก. สุปัทธน์ จิระนุสรณ์กุล คณบดีคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ให้ข้อมูลว่า ข้อมูลทางวิชาการเกี่ยวกับฟ้าทะลายโจร “จากการทดลองพบว่า สารสกัดจากฟ้าทะลายโจรมีฤทธิ์ในการยับยั้งการเจริญเติบโตของเชื้อไวรัสโควิด-๑๙ ได้ในช่วงต้น แต่ไม่มีฤทธิ์ในการป้องกันเซลล์จากการติดเชื้อ”

จนถึงปัจจุบัน ผลการวิจัยของคลินิกการใช้ยาฟ้าทะลายโจรในการรักษาผู้ป่วยโควิด-๑๙ ยังไม่เป็นที่ยืนยัน แต่เชื่อว่ามีแนวโน้มใช้รักษาผู้ป่วยโควิด-๑๙ ในการติดเชื้อระยะต้นได้ ซึ่งยังต้องอาศัยการวิจัยที่มีขนาดตัวอย่างเพิ่มขึ้น

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันยาฟ้าทะลายโจรได้ถูกกำหนดให้เป็นยาในบัญชียาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพรแล้ว โดยจำแนกออกเป็น ๒ ประเภท คือ ๑) ยาสารสกัดจากฟ้าทะลายโจร ๒) ยาจากผงฟ้าทะลายโจร

ขยายผลถึงแม่ริม เชียงใหม่

ช่วงเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๔ มีการแพร่ระบาดของโควิด-๑๙ ในพื้นที่ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ เริ่มต้นที่ศูนย์เด็กเล็กบ้านกองแหะ และกระจายสู่ชุมชน มีผู้ติดเชื้อรวมทั้งสิ้น ๑๓๗ คน ในจำนวนนี้มีผู้ป่วยเชื้อลงปอด ๒ ราย ไม่มีผู้เสียชีวิต

ฝ่ายปกครอง ฝ่ายสาธารณสุข และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เข้าไปดำเนินการมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคอย่างรวดเร็ว จัดระบบป้องกัน ค้นหาเชิงรุก แยกกัก และการดูแลรักษาเป็นอย่างดี เนื่องจากจังหวัดเชียงใหม่มีประสบการณ์อันเป็นบทเรียนมาก่อนแล้ว

ในการควบคุมโรคครั้งนี้ มีการจ่ายยาฟ้าทะลายโจรให้กับผู้ป่วยอาการไม่หนักตามคำสั่งแพทย์ และนายอำเภอแม่ริม (นายภักดิ์ ชันธิรัฐ) ได้ให้แจกยาฟ้าทะลายโจรชนิดผงหยาบให้กับครอบครัวผู้ติดเชื้อและผู้มีความเสี่ยงน้อยด้วย

หลังจากการควบคุมโรคเป็นที่เรียบร้อย นายอำเภอแม่ริมได้จัดทำโครงการส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ปลูกฟ้าทะลายโจรทุกหลังคาเรือน โดยมุ่งเป้าหมายให้ประชาชนมีฟ้าทะลายโจรเป็นยาสมุนไพรประจำบ้านต่อไปด้วย

ฟ้าทะลายโจร ต้นสมุนไพรไทยเป็นกระแสสูง

จากกรณีที่มีการใช้ยาฟ้าทะลายโจรในผู้ป่วยติดเชื้อโควิด-๑๙ ที่ไม่มีอาการหรือมีอาการน้อย และคาดว่าทำให้ผู้ป่วยลดการพัฒนาไปเป็นผู้ป่วยที่มีอาการหนักได้ จึงมีการใช้กันอย่างกว้างขวาง ซึ่งเป็นไปตามที่ทางราชการสนับสนุนให้ใช้ กลายเป็นกระแสนิยมสมุนไพรไทยที่สูงมาก อย่างที่ไม่เคยมีมาก่อน

สรุปบทเรียนและข้อเสนอแนะ

๑. กรณีศึกษาการใช้ฟ้าทะลายโจรกับผู้ป่วยติดเชื้อโควิด-๑๙ ในเรือนจำกลางเชียงใหม่ถือได้ว่าเป็นบทเรียนเล็ก ๆ ชัดหนึ่งที่มีคุณประโยชน์ ควรมีการศึกษาวิจัยทางวิชาการต่อยอดให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น
๒. ในยามที่สถานการณ์โควิด-๑๙ ระบาดอย่างกว้างขวางทั่วโลก และประเทศไทยก็เผชิญการระบาดที่ถือว่ายังหนักหน่วงไปอีกเป็นเวลานาน การส่งเสริมสนับสนุนให้ใช้ยาฟ้าทะลายโจรซึ่งเป็นสมุนไพรไทยชนิดหนึ่งจึงเป็นเรื่องที่ถูกต้องและเหมาะสม แต่ทางราชการและฝ่ายสาธารณสุขจำเป็นต้องสื่อสารให้ข้อมูลความรู้ที่ถูกต้อง เพื่อให้ประชาชนเข้าใจและใช้อย่างเหมาะสม อีกทั้งไม่หวังผลเกินความเป็นจริง เพราะในอีกด้านหนึ่งหากใช้ไม่ถูกต้องก็เกิดผลเสียและเป็นอันตรายได้ด้วย
๓. สมุนไพรไทยที่มีคุณประโยชน์สูงยังมีอีกมาก รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรถือโอกาสยกระดับคุณค่าสมุนไพรไทย ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาสมุนไพรไทยอย่างเป็นระบบและจริงจัง ทั้งการสนับสนุนงบประมาณ การพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และวิชาการ เพื่อเข้ามาทำงานร่วมกัน ยกเลิก เปลี่ยนแปลง ลดทอนระเบียบต่าง ๆ ที่ไม่เอื้อ โดยรัฐบาลควรถือเป็นนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพที่สำคัญเป็นอันดับต้น ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

๑. เอกสารถอดบทเรียนสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโคโรนา ๒๐๑๙ เรือนจำกลางเชียงใหม่ (เรือนจำกลางเชียงใหม่ กรมราชทัณฑ์, พ.ศ.๒๕๖๔)
๒. บัญชียาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๖๔, ๒ มิถุนายน ๒๕๖๔
๓. ไขปมถอนงานวิจัย “ฟ้าทะลายโจร” รักษาโควิดเหตุคำนวณเลขผิด, ไทยพีบีเอส ๙ สิงหาคม ๒๕๖๔
๔. บันทึกการประชุมคณะกรรมการโครงการสมาชิกวุฒิสภาพบประชาชนในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือ (ตอนบน) ครั้งที่ ๑๖/๒๕๖๔ วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๔
๕. ข้อมูลกรณีการระบาดบ้านกองแหะ หมู่ที่ ๔ ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ สาธารณสุขอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่
๖. นายอำเภอแม่ริม จับมือชาวบ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องlynาร่องปลูก “ฟ้าทะลายโจร” แปลงใหญ่, เชียงใหม่นิวส์ ๖ สิงหาคม ๒๕๖๔